

انتخابات مجلس شورای ملی دوره بیستم مطالعه موردی؛ حوزه انتخابیه خواف

سعید عابدی¹

فاطمه دولتیاری²

چکیده

موضوع پژوهش حاضر، انتخابات دوره بیستم در حوزه انتخابیه خواف است. طی مصوبات دوره نوزدهم مجلس شورای ملی تغییراتی در روند انتخابات رخ داد، که از آن جمله می‌توان به افزایش مدت مجلس از دو سال به چهار سال و گسترش حوزه انتخابیه و به تبع آن افزایش تعداد نمایندگان برخی از شهرستان‌های کشور اشاره کرد. خواف از دوره بیستم براساس مصوبه مزبور از حق داشتن نماینده برخوردار شد. مردم این شهرستان تا قبل از دوره بیستم به عنوان زیر مجموعه تربت حیدریه به انتخاب نماینده می‌پرداختند. برگزاری انتخابات در این منطقه برای اولین بار چندین بی‌حاشیه نبوده است و قدرت‌های محلی در پی تأثیرگذاری بر نتیجه انتخابات بودند. به رغم تمهیدات قانونی انجام گرفته، انتخابات تا حدودی صوری و همراه با تقلب و تخلف انجام شده است. به هر صورت در این فرایند، سید محمد قرشی به عنوان اولین نماینده منطقه خواف به مجلس شورای ملی راه یافت. از جمله اقدامات وی در دوران نمایندگی می‌توان به تعمیر و بازسازی کوشک و بند سلامه اشاره کرد. در این پژوهش با روش اسنادی کتابخانه‌ای و تاریخ شفاهی سعی بر آن شده است تا با استفاده از اسناد و مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی به بررسی انتخابات در این حوزه انتخابیه و عملکرد عمرانی سیاسی سیدمحمد قرشی پرداخته شود.

واژگان کلیدی: مجلس شورای ملی، دوره بیستم، انتخابات، خواف، سید محمد قرشی.

1. دانش آموخته کارشناسی ارشد تاریخ ایران اسلامی دانشگاه خوارزمی. saeidabedi90@yahoo.com

2. دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ انقلاب اسلامی پژوهشکده امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی.

fatemehdolatyari@gmail.com

تاریخ دریافت: 1394 / 8 / 23 تاریخ پذیرش: 1394 / 10 / 11

از پیروزی انقلاب مشروط در سال 1285 ه.ش تا پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن 1357 ه.ش بیست و چهار دوره مجلس شورای ملی تشکیل شد. از این بیست و چهار دوره، 5 دوره در زمان سلطنت قاجاریه (1285-1304)، 7 دوره در زمان سلطنت پهلوی اول (1304-1320) و 12 دوره در زمان سلطنت پهلوی دوم (1320-1357) تشکیل شد که برگزاری انتخابات در هر یک از این دوره‌ها ویژگی خاص خود را داشت.

نخستین نظام نامه انتخابات مجلس که در تاریخ 18 شهریور 1285 ه.ش تنظیم شد. (شاکری، 1384، 34) و در 9 دی ماه همان سال به توشیح مظفرالدین شاه قاجار رسید، (کسروی، 1385، 145) مجلس اول را صنفی- طبقاتی در نظر گرفت و بر اساس ماده نخست آن انتخاب شوندگان ملت در تهران و سایر ایالات باید از طبقات شش گانه شاهزادگان و قاجاریه، علمای اعلام و طلاب، اعیان و اشراف، تجار و ملاکین و فلاحین واصناف می‌بودند. (کرمانی، 1387، 514) همچنین کل کشور به 156 حوزه انتخاباتی تقسیم شده بود که مطابق آن تهران 60 کرسی و ایالات دیگر در مجموع 96 کرسی را به خود اختصاص می دادند. (آبراهامیان، 1387، 57) در نظامنامه دوم انتخاباتی که بعد از تشکیل مجلس تنظیم گردید نیز تغییری در حوزه انتخابیه صورت نگرفت. در دوره پهلوی دوم مخصوصاً بعد از کودتای 28 مرداد 1332 ه.ش. بحث‌های راجع به افزایش تعداد نمایندگان و گسترش حوزه‌های انتخابیه در مجلس بر سر زبان‌ها افتاد. در سال 1336 ه.ش طی اصلاح اصل 44

قانون اساسی، افزایش تعداد نمایندگان مجلس شورای ملی پیش بینی گردید و در نهایت با لایحه‌ای که دولت در 26 دی 1338 به مجلس تقدیم کرد و با تصویب آن توسط نمایندگان دوره نوزدهم در تاریخ 27 فروردین 1339 شهرهای کوچک‌تر حق داشتن نماینده در مجلس برخوردار شدند یکی از این شهرها، شهرستان خواف بود که تا قبل از آن زیر مجموعه حوزه تربت حیدریه محسوب می شد.

وجه تسمیه خواف

شهرستان مرزی خواف به مرکزیت شهر رود از شرقی ترین شهرستانهای خراسان است. فاصله این شهرستان تا مرکز استان حدود 260 کیلومتر می باشد. (زنگنه، 1382، 1) نام خواف از قرن‌ها پیش به صورت «خواف» بر وزن طواف نوشته شده و «خاف» خوانده می شود. سابقه تاریخی دراز دارد که کلیه جغرافیدانان اسلامی مانند یاقوت حموی در معجم البدان، بغدادی در مراصد الاطلاع، مقدسی در احسن التقاسیم، حمدالله مستوفی در نزهه القلوب، حافظ ابرو در جغرافیای تاریخی، قزوینی در آثار البلاد، ابوالفضل بیهقی در تاریخ بیهقی و بسیاری دیگر از منابع تاریخی این واژه را به شکل «خواف» که «خاف» خوانده می شود نوشته اند. (همان، 10) اما لسترچ مستشرق انگلیس خواف را چنین می نویسد: «در جنوب باختری باخرز ناحیه خواف (خواب قدیم) است که گرسی آن به همین نام می باشد. (همان،

اوضاع انتخابات مجلس بیستم

در خلال فترت بین مجلس نوزدهم و بیستم که قریب 9 ماه به طول انجامید مبارزات انتخاباتی بین سه گروه شروع شد و منجر به تشنجات و نارضایتی مردم از بدی جریان انتخابات گردید. سه گروهی که در انتخابات تابستانی دوره بیستم فعالیت داشتند عبارت بودند از:

حزب ملیون به رهبری نخست وزیر وقت دکتر منوچهر اقبال با دویست داوطلب. (کاندیدا)

حزب مردم به رهبری اسدالله علم با دویست داوطلب. (کاندیدا)

منفردان به رهبری چند تن از قبیل دکتر علی امینی، سید جعفر بهبهانی، ارسلان خلعتبری و فتح الله فرود.

در جریان انتخابات حزب مردم و منفردان دولت وقت را به مداخله در امر انتخابات متهم کردند و این امر مقدمه تشنجات و نارضایتی‌هایی گردید که تا تاریخ 5 شهریور ماه 1339 و ابطال انتخابات همچنان ادامه داشت. (شجیعی، 1372، 4/ 233) به دنبال برگزاری انتخابات معلوم شد که به شکلی گسترده تقلب انجام گرفته است کار دخالت دولت در انتخابات حتی به تهدید و توسط به زور رسیده بود. اکثریت کرسی‌های بدست آمده در اختیار حزب ملیون قرار گرفته بود که اقبال رهبری آن را بر عهده داشت. (آبادیان، 1383، 170)

پس از آنکه محمدرضا شاه در مصاحبه مطبوعاتی به علت بدی جریان انتخابات به استعفای دسته جمعی نمایندگان منتخب فرمان داد، در نتیجه کابینه دکتر منوچهر اقبال رهبر حزب ملیون و همچنین نمایندگان منتخب استعفای خود را تسلیم کردند و مهندس شریف امامی مامور تشکیل کابینه جدید گردید و تجدید انتخابات موكول به انجام یافتن انتخابات انجمن شهر و مجلس سنا گردید، باید افزود علاوه بر احزاب نوپنیاا ملیون و مردم سایر دسته‌ها و احزاب با سابقه نیز دوباره فعالیت سیاسی خود را آغاز کردند. پس از آنکه مجلس سنا در 14 مهرماه 1339ش، گشایش یافت، انتخابات مجدد دوره بیستم مجلس شورای ملی نیز تحت نظارت دولت مهندس شریف امامی آغاز گردید. از جمله احزاب و دسته‌های سیاسی که در مبارزات انتخاباتی شرکت کردند، حزب زحمتکشان ملت ایران بود که از احزاب با سابقه به شمار می‌رفت و به رهبری دکتر مظفر بقایی کرمانی اداره می‌شد. این حزب گروهی از عناصر ملی را که دارای مسلک‌های سیاسی متفاوت بودند؛ زیرا عنوان جبهه (نگهبانان آزادی انتخابات) گرد هم آورد و جبهه مزبور با کمک حزب زحمتکشان به فعالیت انتخاباتی پرداخت و در امر آزادی انتخابات دوره بیستم نظارت و مبارزه می‌کرد و بدینسان حزب زحمتکشان بار دیگر در صحنه سیاست پدید آمد و موجودیت خود را نشان داد؛ ولی در جریان مبارزات بعدی فعالیت این جبهه و حزب مزبور متوقف ماند. علاوه بر حزب ملیون و حزب مردم جبهه ملی نیز که پس از مدتها سکوت و تعطیل فعالیت سیاسی خود را آغاز کرده بود در این موقع به مبارزه انتخاباتی پرداخت و موفق شد از حوزه کاشان نماینده خود را به مجلس بیستم بفرستد. دوره بیستم قانون‌گذاری در روز 2 اسفند ماه 1339ش، مطابق با 5

رمضان 1380 ه. ق و 1961 م، افتتاح شد و در تاریخ 11 اسفند ماه 1339 ش برابر با 14 رمضان 1380 ه. ق رسمیت یافت. عمر این مجلس به جهات سیاسی دیری نپایید و در تاریخ 19 اردیبهشت ماه 1340 ش، (مطابق با 23 ذی‌عقده 1380 و 9 ماه مه 1961 م) با استعفای کابینه مهندس شریف امامی و آغاز حکومت دکتر علی امینی به فرمان محمد رضا شاه منحل و تجدید انتخابات موقوف به اصلاح قانون انتخابات گردید. (شجیعی، 1372، 4/ 233-234) در تاریخ مشروطیت ایران مجلس بیستم اولین مجلس است که انتخابات در آن دوباره انجام شده با وجود این هنوز افتتاح نشده شایعه انحلال آن و تجدید انتخابات بر سر زبانها افتاده است. (مروارید، 1377، 677/3) مجلس بیستم در سیطره زمیندارنی بود که 99 کرسی از 176 کرسی را به خود اختصاص داده بودند. (شریفی، 1389، 103) که 55 درصد نمایندگان را مالکین تشکیل می دادند. (مروارید، 1377، 669/2)

سید محمد قریشی

اول این که خاندان قرشی در منطقه خراسان و خصوصاً خواف به آقای قریشی معروف هستن، فرزند سید حسن قریشی تاجر عمده در سال 1286 ش، در شهر مشهد متولد شد پس از اتمام تحصیلات مقدماتی و متعارف در نزد پدر به امور تجاری مشغول شد او به تدریج تجارت پدر را توسعه داد و با خرید آبادی‌های زیادی در اطراف مشهد از مالکان بزرگ شد و به عضویت انجمن شهر و اتاق تجارت مشهد درآمد و در شهریور 1322 که انگلیس و شوروی عده زیادی از رجال و روزنامه نگاران را به جرم همکاری با آلمان به اسارت گرفتند، قریشی نیز

بازداشت و یک سال در حبس به سر برد. (نظری، 1388، 654) در دوره شانزدهم از مشهد وکیل شد. در دوره هیجدهم نیز کرسی وکالت را حفظ کرد در دوره نوزدهم علی قریشی فرزند 30 ساله خود را به مجلس فرستاد و خود مجدداً به تجارت پرداخت در دوره بیستم خود به مجلس رفت. (عاقلی، 1380، 1211/2) سید محمد قریشی در فروردین ماه 1328 با کسب 4088 رأی به عنوان نماینده مشهد به مجلس موسسان دوم را یافت، وی همچنین در دوره های شانزدهم (1330-1328) و در دوره هیجدهم قانون گذاری (1332-1335) نماینده مشهد و در دوره بیستم (1339-1340) نماینده خواف در مجلس شورای ملی بوده است او در دوره شانزدهم با کسب 35933 رأی و در دوره هیجدهم با کسب 41706 رأی و در دوره بیستم با کسب 9939 رأی حائز اکثریت آراء گردید. (نظری، 1388، 654) قریشی در مجلس شانزدهم در ردیف 95 مجلس شورای ملی بود. و همچنین در مجلس هیجدهم در ردیف 102 بوده است. (وزارت کشور، بی جا، 247)

و قریشی در مجلس بیستم در ردیف 122 بوده است. (همان، 251) در مجلس نوزدهم آقای علی قریشی پسر سید محمد قریشی از مشهد انتخاب می شود، برای اولین بار پس از رسیدن به سن سی سالگی وکیل شده است «مردم خراسان فکر می کردند این دوره هم باید به پدر رأی بدهند ولی به آنها گفته می شود که باید به جای او به قریشی کوچک انتخاب شود و فرقی هم ندارد از این پس علاقمندان به ایشان رأی خود را «قریشی خردو» (اسم مصغر به لهجه خراسانی) می دهند و اینک پسر به جای پدر از خجالت مردم خراسان درآید. (مروارید، 1377، 581 /3) سید محمد قریشی از ثروتمندترین وکلای دوره بیستم بودند. (همان، 656)

سید محمد قرشی از ملاکین بزرگ خراسان

در سال 1297ش زمانی که احمد قوام به سمت پرجنجال «فرمانروای خراسان» نائل آمد و در این سمت به توسعه نظمیه و ژاندارمری همت گماشت به «خدای خراسان» معروف شد. همچنین از طریق اجاره املاک مزروعی و مستغلات آستان قدس ثروت قابل ملاحظه‌ای اندوخت. (پسیان، 11379، 188) در سال 1300 ه.ش. قوام السلطنه والی خراسان روستاهای سلامه و سده از توابع شهر خوف که اکنون شهر شده. از روستاهای توابع خوف که به شهر سلامه نزدیک هست. منظور از بند همان سد می باشد که در گویش خراسان به آن بند هم می گویند. از تاجران معروف سبزوار و مشهد. را به مبلغ 60 هزار تومان خریداری کرد براساس اظهارات مردم سلامه ملک و بند سلامه را همسر قوام از فردی زردتشتی خریداری کرده ملک سده و بند را قوام السلطنه به حاج غلامرضا سبزواری پدر همسر آقای قریش اجاره داده شد بعد از سبزواری اداره املاک به دختر ایشان یعنی همسر مرحوم قریشی می رسد در سال 1308 شمسی قوام السلطنه تصمیم به فروش املاک و بند گرفت که توسط مرحوم قریشی خریداری شد. آقای قریشی با عماد تربتی (نماینده تربت حیدریه) و همچنین اسدالله علم برای نفوذ «قدرت» بیشتر در منطقه با هم مشکل داشتند که بیشتر بر سر زمین‌ها و املاک که در اختیار داشتن که آقای قریشی با علم مصالحه (مذاکره) می کنند.

حاج غلامرضا سبزواری املاک سده و سلامه را در اختیار داشته و این زمین‌ها بعد به آقای قریشی می رسد آقای قریشی داماد حاج غلامرضا سبزواری است که بعد از

فوت ارث به آقای قریشی می رسد. شعارهایی که در زمان انتخابات می دادند «بیل لو کلنک تیشه قریشی وکیل همیشه» این شعارها به احتمال زیاد از طرف آقای عماد تربتی به خاطر مشکلاتی که با آقای قریشی داشت بر علیه قریشی می دادند. (مصاحبه با غلام احمدیان، 92/11/9)

انتخابات بیستم در خواف

نحوه برگزاری انتخابات

وزارت کشور وظیفه برگزاری انتخابات را بر عهده داشت، طی نامه‌ای این وظیفه را به فرمانداری‌ها و بخشدارهای منطقه واگذار می‌کرد، فرمانداری‌ها هم با تشکیل جلسات و مشخص شدن اعضای اصلی و علی‌البدل نسبت به برگزاری انتخابات اقدام می‌نمودند. بخشداران منطقه هم یکی دیگر از مسئولان برگزاری انتخابات بودند که زیر مجموعه فرمانداری‌ها محسوب می‌شدند. مطابق ماده 14 قانون انتخابات انجمن نظارت بر انتخابات از 36 نفر از طبقات شش گانه (علماء، تجار، اصناف، زارعین، کارگران و دهقانان) تشکیل می‌شد. فرمانداری با تشکیل جلسه و دعوت از معتمدین اقدام به تعیین اعضای انجمن نظارت بر انتخابات می‌کرد. انجمن از اعضای اصلی و علی‌البدل تشکیل می‌شد، اعضای این انجمن از معتمدین و اهالی محل بودند. این انجمن دارای 9 نفر اعضای اصلی و 9 نفر علی‌البدل بود. انتخابات در ایران دوره پهلوی عاری از تقلب نبوده است و بالاتر این که بیگانه در پشت انتخابات مجالس ایران حضوری موثر داشته است. (آبادیان، 1383، 162)

بر حسب تلگرافی شماره 39/10/29/1435 وزارت محترم کشور از طرف بخشدار
خواف طی شماره 1334 به منظور اجرای ماده 14 قانون انتخابات از 36 نفر طبقات
6 گانه و 12 نفر معتمدین محلی اسامی آنها به شرح زیر است:

طبقه علما: آقایان خواجه محی الدین احراری، خواجه شمس الدین مطهری، خواجه
صدرالدین احراری، محمد حسین قائمی.

طبقه اعیان: آقایان حاجی عبد العزیز توکلی، حاج غلامعلی با تقوا، حاج نور الله شیر
خانی، نور محمد سلیمانی.

طبقه مالکین: حاج محمد ابراهیم مرنگ، درویش محمد عثمانی، حاج غلام مجید
رشیدی، عباسعلی پور حیرتی.

طبقه تجار: حاج عبدالرحیم حیدری، حاج میرزا محمد جوهری، حاج محسن شیخ
ارز.

طبقه اصناف: حاج فیض محمد، حاج غلام محمد اعتباری، استاد عباس هنر خواه،
شیر محمد مطیع ارز.

طبقه زارعین: آقایان مصطفی نباتی، عبد العزیز اصلاحی، غلامرضا ورزشکار، حاج
غلام رسول ابدالی.

طبقه معتمدین: حاج میر یعقوب...، حاج عبدالحکیم عید خانی، حاج نور محمد
موحدی، حاج ابراهیم تدین، حاج عبد العزیز قهستانی، حاج نور محمد قدر، حاج

غلام محمد احسانی، حاج شمس الدین طائمی، حاج غلام احمد احراری، حاج حسین متولی، حاج محمد یوسف با حرفه، حاج صید محمد منصوری.

دعوت به عمل آورده که در ساعت دو و نیم بعد از ظهر روز دوشنبه سوم بهمن 1339 در بخشداری خواف حضور به هم رسانید و تا ساعت سه بعد از ظهر روز مذکور 28 نفر حاضر شدند و غائبین عبارت بودند از:

آقای خواجه محی الدین احراری، آقای شمس الدین مطهری، آقای خواجه صدر الدین احراری، آقای نور محمد سلیمانی، آقای عباسعلی پور صدیق، آقای میرزا محمد جریری، حاج غلام محسن شیخ، حاج غلام احمد احراری و چون اکثریت حاصل احمد ضیایی بخشدار خواف جلسه را به نام نامی اعلی حضرت همایون شاهنشاهی افتتاح و پس از بیان نطق مختصری در باره انتخابات دوره بیستم و توجه دولت به حفظ نظم و آزادی انتخابات ماده 14 قانون انتخابات را برای مدعوین قرائت و تقاضا نمودند، طبق ماده مزبور نسبت به انتخابات 9 نفر از اعضای اصلی و 9 نفر اعضای علی البدل انجمن نظارت مرکزی انتخابات دوره بیستم مجلس 20 قانون گذاری اقدام نمایند.

ابتدا به انتخاب 9 نفر اعضای اصلی با اخذ رأی مخفی اقدام شد و در نتیجه آقای حاج عبد العزیز توکلی، حاج نورالله شیخ خانی، حاج غلامعلی با تقوا، حاج عبد الرحیم حیدری، حاج غلام محمد تبصر، حاج عبد العزیز قهستانی، حاج محمد ابراهیم مرنگ، حاج محمد حسین قائمی، حاج غلام رسول ابدالی به سمت اعضای اصلی انجمن و نظارت مرکزی انتخابات دوره 20 در خواف انتخاب شد و سپس

با رأی مخفی شروع به انتخاب اعضای علی البدل گردید، در نتیجه حاج غلام محمد اعتباری، حاج صید محمد منصوری حاج محمد ابراهیم تدین، حاج عبد الحکیم عید خانی، حاج شیر محمد مطیع، حاج نور محمد موحدی، حاج فیض محمد، حاج غلام مجید رشیدی، یعقوب... لیست اعضای علی البدل انجمن مرکزی انتخابات تعیین شدند و پس از خاتمه‌ی انتخاب اعضای اصلی و علی البدل اعضای اصلی در دفتر کار آقای بخشدار ماندند و سایر مدعوین خارج گردیدند، از طرف بخشداری ضمن نامه شماره 39/11/3/1351 رد یا قبولی عضویت انجمن نظارت از آقایان استعلام پس از اینکه کلیه‌ی آنها قبولی خود را اعلام داشتند، بلافاصله بر طبق ماده 15 قانون انتخابات اولین جلسه را تشکیل و با رأی مخفی شروع به انتخاب هیئت رئیسه خود نمود و در نتیجه آقای عبدالعزیز توکلی رئیس و آقای حاج نور الله شیر خانی نایب رئیس آقایان حاج غلامعلی با تقوا، حاج غلام محمد تبصر، حاج غلام رسول ابدالی به سمت منشی تعیین گردیدند. در این جلسه انجمن نظارت در ساعت 8 بعد از ظهر روز دوشنبه 3 بهمن 39 در دفتر بخشداری به ریاست آقای عبدالعزیز توکلی تشکیل و در این جلسه تصمیم بر تشکیل انجمن‌های فرعی و تقسیم تعرفه و خرید لوازم مورد احتیاج قرار گرفته شد، ضمناً با استفاده از ماده‌ی 11 آیین نامه انتخابات نمایندگی با موافقت بخشداری به عنوان امین برای نظارت و تشکیل انجمن‌های فرعی و ثبت تعیین و به بخشداران معرفی گردیدند.

حوزه‌های انتخاباتی

بر طبق جدول منضم به قانون انجمن‌های فرعی برابر مواد 14 و 16 قانون انتخابات و تبصره مربوطه به وسیله آقایان بخشداران ریشخوار محولات و کفیل بخشداری زاوه انجمنهای فرعی به شرح زیر تشکیل گردید (انجمنهای فرعی ریشخوار به شعبه فرعی سنگان، انجمن فرعی محولات شعبه فرعی ازغنه انجمن فرعی زاوه) تشکیل گردید و سپس تصمیم گرفته شد در مرکز بخش یک صندوق و در دهستانهای بالای خواف و پایین خواف جلگه سه صندوق و سه شعبه فرعی با اعزام نماینده از طرف بخشداری و انجمن نظارت مرکزی تشکیل و پس از انتشار آگهی در روزهای مقرر اخذ آرا گردد ضمناً اضافه نماید که محل شعبه فرعی بالا خواف قریه چمن آبا دو محل تشکیل شعبه فرعی پایین خواف قریه سنگان و محل تشکیل شعبه فرعی جلگه قریه قاسم آباد خواهد بود.

1. انجمن مرکزی هزار و هفتصد و بیست و شش برگ تعرفه توزیع و اخذ آرا نموده، تعرفه‌های انجمن مرکزی 3000 برگ بوده که 274 برگ باقی مانده است.
2. تعرفه‌های شعبه‌ی فرعی چمن آباد 1000 برگ بوده که توزیع شده.
3. تعرفه شعبه فرعی سنگان 1000 برگ بوده که کلیه توزیع شده.
4. تعرفه‌های شعبه فرعی قاسم آباد 1000 برگ بوده که کلیه توزیع و اخذ آرا شده.

5. تعرفه‌های انجمن‌های فرعی رشنخوار و شعبه فرعی سنگان 3000 برگ بوده که 2991 برگ تعرفه توزیع و اخذ آرا شده.
6. انجمن فرعی فیض آباد و شعبه ازغند 2000 برگ تعرفه بوده که 1996 برگ تعرفه توزیع و 4 برگ باقی مانده است.
7. انجمن فرعی زاوه دارای 1000 برگ تعرفه بوده که کلیه را توزیع نموده.

حوزه انتخابات خواف 11713 برگ تعرفه توزیع و اخذ آرا گردیده است و پس استخراج و قرائت آرا به آقای محمد قرشی در انجمن نظارت مرکزی و شعبات مربوطه دارای 5024 رأی در انجمن فرعی رشنخوار دارای 2416 رأی در انجمن فرعی محولات دارای 1703 رأی در انجمن فرعی زاوه 796 رأی جمعاً در کلیه حوزه انتخابات خواف دارای 9939 رأی بوده است.

اعتراض به انتخابات

مجلس شورای ملی رونوشت در بار شاهنشاهی رونوشت وزارت کشور، رونوشت خواف انجمن نظارت رونوشت حزب مردم با کمال احترام به عرض می‌رساند به طوری که به حد شیاع رسیده و اغلب ساکنین محترم خواف - محولات ورشنخوار می‌دانند انتخابات آن سامان به طور طبیعی و دور از شاعبه تطمیع - تهدید انجام نگرفته بلکه مأمورین معذور و دلال‌های مذکور رعایا را مجبور به پای صندوق سوق داده یا اصولاً صورت مجلس خالی از حقیقت انشا نموده‌اند؛ اگرچه با نفوذ سرشار و املاک بی‌شمار و طبع کریم خان گسترده‌ای که آقای قرشی ثروتمند بزرگ خراسان دارند اعتراض اینجانب به جایی نخواهد رسید و فرزند برومند 27 ساله ایشان بر

کرسی مجلس مستقر خواهد گردید ولی برای دفاع از هم ولایتی‌های محترم و آگاه مقامات مربوطه بدین وسیله اعتراض قانونی خود را تقدیم و صراحتاً معروض می‌داریم که به موجب ورقه تلگرافی که در دست دارم اولاً تعرفه‌ها که اساس انتخابات را تشکیل می‌دهد، به طور عادلانه بین خواف و محولات و ازغند و رشخوار تقسیم نشد و در جاهایی که املاک آقای قرشی وجود دارد تعرفه‌ها تورم پیدا نموده است؛ ثانیاً مأمورین مربوطه رفتن اینجانب را به خواف به هیچ وجه خلاف ندانسته و از نیمه‌ی راه مراجعت نمودند؛ چنانچه مراتب را همان روز به آقای علم از تربت حیدریه تلگراف نمودند با عرض مراتب فوق تصور نمی‌کنم مقامات عالی‌ه‌ی مملکتی رضایت بدهند که حقوق 100 هزار نفر مردم آن سامان به حق یک نفر شاهد خدمتگزاری که اهل محل و مورد توجه افکار عمومی بوده سالها به مملکت و هموطنان عزیز خدمت نموده و بارها مورد عنایات شاهنشاه قرار گرفته است، به این سهولت پایمال و آقای احمد قرشی 27 ساله که متجاوز از 10 سال که در آمریکا ساکن و هیچگونه تجربه شغلی در ایران نداشته است به صرف اینکه که پسر یک میلیاردر معروف است نماینده طبیعی مردم خواف - محولات شناخته شود.

فعالیت‌های عمرانی آقای قریشی

- بازسازی کوشک سلامه

بنای تاریخی و باستانی زیبای است چون نگینی بر پهندشت زیبای خواف خود نمایی می‌کند و آثار حیات سیاسی منطقه خواف را در گذشته‌های بسیار دور به نسل حاضر و سیاحان داخلی و خارجی اطلاع می‌دهد و از افتخارات زنده این دیار به

شمار می آید. اما متأسفانه چون کتیبه‌ای در آن بدست نیامده و منابع تاریخی هم از تاریخ ساخت آن خبری نمی دهد، معلوم نیست که در چه ایامی از دوره درخشان حیات سیاسی منطقه خواف ساخته شده است؛ اما آنچه مسلم است این بنا در حدود هشتصد سال پیش وجود داشته است که ملک قوام الدین زوزن در سال 607 ه.ق آن را تعمیر کرده است. این بنای عظیم از زمان آخرین خرابی‌اش تا سال 1326 ه.ش به صورت تپه‌ای بزرگ و قلعه مانند باقی بوده که ویرانه‌های یک عمارت بزرگی را نشان می‌داده است ولی حاج سید محمد قریشی مالک روستای سلامی در همین سال کار تجدید بنای آن را آغاز کرد و در سال 1330 ه.ش به پایان رسانید. این کوشک دارای سه طبقه است که هر طبقه اختصاص به گروهی داشته است طبقه پایین برای سربازان و نگهبانان و احیاناً زندان اختصاص بوده و دو طبقه دیگر هر قشر براساس پایه و مقام شان سکونت داشته‌اند از خصوصیات این بنا این است که پله‌های عریض با شیب ملایم به نحوی ساخته شده که با اسب سواره می‌توان به طبقه بالا رفت. دیوارهای کناری بنا فوق العاده ضخیم و در بعضی قسمت‌ها به سوم نیم متر می‌رسد. سقفها دو پوشش دارد و به اصلاح معماران یک پوشش ضربی و پوشش دیگر رومی است، فاصله این پوشش‌ها خالی است و هوا جریان دارد که همین امر سبب شده است هوای داخل ساختمان در زمستان گرم و در تابستان سرد باشد. خصوصیات فنی دیگری هم از نظر نظامی و امنیتی دارد که پنجره‌های اتاق‌ها و راهروها اوریب و طوری ساخته شده که اولاً از داخل همه جای بیرون را می‌توان دید، ولی از پایین و یا بیرون داخل ساختمان دیده نمی‌شود، ثانیاً از لحاظ نظامی هم نیز مستقیم به داخل ساختمان اصابت نمی‌کند و دیواره پنجره‌ها مانع از عبور تیر به

داخل کوشک می‌شود. این بنای عظیم تاریخی که از عمرش قرن‌ها می‌گذرد ار گل رسیده ساخته شده و نمای آن آجری است طبقه اول و دوم تعمیر و طبقه سوم در فاصله سالهای 1326 تا 1330 تجدید بنا گردیده است.

بند سلامه در فاصله 7 کیلومتری شمال شرقی شهر سلامی از شهرستان خواف و در دامنه جنوبی ارتفاعات باخرز بر روی یکی از دره‌های کناری رودخانه سلامی احداث شده است. از ابتدای شهر سلامی راه آسفالتی به سمت بند از جاده اصلی منشعب می‌شود و پس از عبور از روستای قلعه نو و طی نمودن حدود سه کیلومتر از دره رودخانه می‌توان به محل بند رسید که در غرب رودخانه واقع است. بند سلامی در دره‌ای بنا شده که آبهای ارتفاعات جنوبی کردیانو ارزنه را از طریق خیرآباد به دشت سلامه می‌رساند با توجه به این که بند بر روی دره فرعی رودخانه احداث شده است آب آن از طریق یک کانال انحرافی که در رودخانه ایجاد شده تأمین می‌گردد تا سال 1344 ه.ش کانال انحرافی در حدود 7 کیلومتری بالا دست مخزن بند واقع بود که در حال حاضر خراب شده و از آن استفاده نمی‌شود. در سال مذکور برای اینکه بند را زودتر و آسانتر آبگیری نمایند کانال جدیدی با عرض متوسط 4 متری در حدود 1/5 کیلومتری مخزن سد توسط مرحوم قریشی احداث شد. مصالح اصلی به کارفته در ساختمان بند سنگ، آجر و ملات ساروج می باشد.

نتیجه گیری

انتخابات مجلس در دوره پهلوی دوم چهره‌ای متمایز از دوره های قبل داشت چون در این دوره با تصویب لایحه افزایش حوزه انتخابیه و تعداد کرسی‌های نمایندگان مجلس همراه بود. از دوره بیستم مجلس شورای ملی این تغییرات آغاز شد. خواف در این دوره از حق داشتن نماینده در مجلس شورای ملی برخوردار گردید. بعد از کودتای 28 مرداد 1332 در دوره پهلوی امکان برگزاری انتخابات سالم و آزاد وجود نداشت و بیشتر جنبه صوری و فرمایشی پیدا کرده بود. به طور کلی تمهیداتی از طرف دولت اتخاذ می‌شد تا افرادی انتخابات شوند که موافق سلیق و برنامه حکومت باشند.

منابع و مأخذ

1. شاکری، خسرو، پیشینه‌های اقتصادی - اجتماعی جنبش مشروط و انکشاف سوسیال دموکراسی، تهران، اختران 1384.
2. کسروی، احمد، انقلاب مشروط ایران، تبریز، نشر اختران، چاپ دوم، 1385.
3. کرمانی، ناظم الا سلام، تاریخ بیداری ایرانیان، جلد سوم، تهران، امیرکبیر، 1387.
4. آبراهامیان، پرواندا، ایران بین دو انقلاب، ترجمه احمد گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی، 1387.
5. زنگنه، ابراهیم، سمیای هزار ساله خواف، مشهد، چاپ اول، چاپ خانه سعید مشهد، 1382.
6. شجیعی، زهرا، نخبگان سیاسی ایران از انقلاب مشروطیت تا انقلاب اسلامی، جلد چهارم، چاپ اول، تهران، انتشارات سخن، 1372 .
7. آبادیان، حسین، دو دهه واپسین حکومت پهلوی، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، 1383.
8. مروارید، یونس، از مشروط تا جمهوری نگاهی به ادوار مجالس قانونگذاری در دوران مشروطیت، جلد سوم، چاپ اول، نشر اوحدی، 1377 .
9. تحولات سیاسی قوانین انتخاباتی مجلس شورای ملی و اسلامی ایران، مولفین علی محمد شریفی و اسمعیل دلیر، تهران، چاپ اول، جهاد دانشگاهی - تربیت معلم، 1389.

10. نظری، منوچهر، رجال پارلمانی از مشروط تا انقلاب، تهران، فرهنگ معاصر، 1388.
11. عاقلی، باقر، شرح رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران، جلد دوم، نشر گفتار با همکاری نشر علم، 1380.
12. فهرست اسامی و مشخصات نمایندگان 24 دوره مجاس شورای ملی، دفتر انتخابات وزارت کشور، بی‌جا، بی‌تا.
13. پسیان، نجف‌قلی، خسرو معتضد، معماران عصر پهلوی، تهران، نشر ثالث و نشر آتیه، 1379.
14. مصاحبه با غلام احمدیان، تاریخ 92/11/9.

